

Brieven

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

'Alle erfgoedinstanties spreken hun afkeuring uit'

✎ --- 🕒 14 december 2019 ⌚ Leestijd 3 minuten

De installatie 'Poems for Earthlings' van de Argentijnse kunstenaar Adrián Villar Rojas in de Oude Kerk.

Foto Jörg Baumann 📷

EXPOSITIE IN OUDE KERK

Wie stopt deze directeur?

Naar aanleiding van de installatie *Poems for Earthlings* van kunstenaar Adrián Villar Rojas ('De Oude Kerk raakt door deze expositie ingrijpend beschadigd', Amsterdambijlage 7 december) in de Oude Kerk in Amsterdam (verantwoordelijke is de Stichting Oude Kerk, directeur Mw. J. Grandjean) zijn veel pro- en contra-geluiden geplaatst in diverse kranten en ontstond veel rumoer op sociale media.

Rojas was, als ik de summiere informatie in de tentoonstellingskrant goed heb geïnterpreteerd, geobsedeerd geraakt door een oude foto van het interieur van de kerk (Stadsarchief?), die op dat moment (tijdens WO I?) huizenhoog met zandzakken was gevuld en een troosteloze aanblik bood.

Hier wilde hij iets mee, maar om dit beeld te bereiken was nog niet zo eenvoudig. Hoogwerkers en zwaar materieel waren nodig en de vraag is of dat wel zo nodig was. Het risico op beschadiging is groot.

Bovendien is de kerk op enkele kaarsen in kandelabers na, nu pikdonker en is het gevaar voor brand en struikelen (door ouderen) over drempels en ongelijke zerken zeer groot. Het opstapelen van de zandzakken, het wegtimmeren van monumentale onderdelen (koorbanken, zuilen, et cetera) en het verhuizen van de banken van het schip naar een zijkapel hebben bovendien veel stof doen opwaaien, letterlijk en figuurlijk; zoveel dat het orgelconcert op het juist gerestaureerde Vater/Müller-orgel geen doorgang kan vinden.

Alle erfgoedinstanties van Amsterdam spreken hun afkeuring uit. Wie stopt deze risicovolle onderneming? Heeft de Stichting Oude Kerk een stichtingsbestuur, die de directeur kan stoppen?

C.S. Oldenburger via nrc.nl

Dit smaakt juist naar méér

Alle kritiek gaat geheel voorbij aan twee zaken: de schoonheid van het project is intens en overdonderend. De ruimte van de kerk wordt totaal anders gedefinieerd en tevens bepaald door geluiden die je telkens weer nieuwsgierig om de hoek doen kijken. Het is een ruimte geworden waar introspectie een nieuwe betekenis krijgt.

Daarnaast worden sommige critici van dit kunstproject niet gehinderd door enige kennis van zaken omtrent de wijze waarop de inrichting heeft plaatsgevonden. Ze gaan uit van het uiterlijk maar hebben zich niet verdiept of wensen zich niet te verdiepen in de werkelijk gebruikte materialen. Zo bestaat een groot deel van de inhoud van de zandzakken niet uit zand, maar uit piepschuim. Van een overmatige belasting is dan ook geen sprake.

Het bestuur van de Stichting Oude Kerk verdient alle lof: dit smaakt naar méér.

Jeron Halewijn via nrc.nl

BRUG OVER HET IJ

Tunnel is niet duurder

In deze krant en diverse andere media wordt zonder onderbouwing geschreven dat een tunnel onder het IJ vele malen duurder zou zijn dan een brug. Dat is aantoonbaar onjuist.

De gemeente Amsterdam hanteerde een bouwbudget van 210 miljoen euro voor de Javabrug. Het betrof een constructie met een vrije overspanning van circa 160 meter, een tweetal bewegende delen die passage aan zeer grote schepen verschaffen en een stelsel van hellingen aan weerszijden van het IJ.

Het bouwbudget van de 'IJ Klopper', de fietstunnel die mijn bureau samen met ingenieursbureau ABT heeft uitgewerkt, wordt geraamd op 125 miljoen euro. De tunnel is uitzonderlijk economisch dankzij de trommels aan beide oevers. Vergeleken met een reguliere tunnel heeft het trommelmodel zo'n 60 procent minder onderwaterbeton en waterkerende wanden. Bovendien is het duurste deel, de tunnelbuis zelf, beperkt tot een lengte van slechts 240 meter. Ter vergelijking: de IJtunnel heeft een buis van een kilometer lang.

Op de lange duur wordt het verschil met een brug nog veel groter. De IJ Klopper heeft in tegenstelling tot een brug met bewegende delen nauwelijks onderhoud en gebruikt minder energie. Over de hele levensduur van 100 jaar is de tunnel naar verwachting tot drie keer goedkoper dan een brug.

Uiteraard scoort hij op nog veel meer terreinen beter: de tunnel staat nooit open, de scheepvaart wordt niet gehinderd. Fietsers kunnen zonder afstappen, zonder regen en wind naar de overkant. Hij sluit direct aan op de bestaande hoofdfietsinfrastructuur, op de plek waar de vervoersvraag het hoogst is. Het schitterende open IJ wordt gerespecteerd.

Mijns inziens het belangrijkste argument van allemaal: de IJ Klopper is een volstrekt unieke en functionele oplossing voor miljoenen gebruikers. Een fantastische, sociaal veilige en ruimtelijk spectaculaire voorziening voor fietsstad nummer 1, nog nooit eerder vertoond en veel goedkoper dan welke brug ook.

Syb van Breda transit architecture

Kijk eens naar Rotterdam

In Rotterdam ligt al zeventig jaar een prima tunnel voor voetgangers en fietsers onder de Maas, meer dan twee keer zo breed als het IJ. Compleet met roltrappen en al, maar Amsterdammers moeten kennelijk helemaal door naar Antwerpen om daarvan een voorbeeld te vinden...

C.M. Oosterzee via nrc.nl

NEDERLANDS LANDSCHAP

Bedankt Caspar Janssen

Bedankt Caspar ('Laat het landschap zelf sturend zijn', 30 november), het waren leuke stukjes in *de Volkskrant*, die de natuur in Nederland op een mooie manier ondersteuning gaven. Hier kan geen mindfulness-cursus tegenop! En nu maar hopen dat de *NRC*-lezer ook zo enthousiast wordt van jouw boek en de natuur die plek geeft waar zij recht op heeft.

J.M.A. Verbraak via nrc.nl

HOOGBOUW

Tegenstanders: achterhaald

Reactie op 'Hoogbouwambitie wordt gekneveld' door Bas Kok: prachtig geschreven. Op een rustige manier de argumenten van de tegenstanders tegen hoogbouw stuk voor stuk weerlegd.

Hopelijk blijven de tegenstanders niet krampachtig vasthouden aan bepaalde (achterhaalde) ideeën, maar zien zij in dat hoogbouw inderdaad een positieve bijdrage kan leveren aan de leefbaarheid.

W.B.M. Heijne via nrc.nl

Een versie van dit artikel verscheen ook in [NRC Handelsblad van 14 december 2019](#)